

2013

OPRACOWANIE

GREENLYNX

UL. 1 MAJA 7/3

39-400

TARNOBRZEG

www.greenlynx.pl

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA na lata 2013 - 2032

Program spójny z POKzA 2009 – 2032
Zrealizowany z udziałem środków z Ministerstwa Gospodarki

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Spis treści

1. WSTĘP	3
2. CELE I ZADANIA PROGRAMU	4
3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU	5
4. PROCEDURY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM ORAZ ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	9
4.1 Użytkowanie wyrobów zawierających azbest.....	9
4.2 Usuwanie wyrobów zawierających azbest	11
4.3 Transport i zagospodarowanie odpadów azbestowych.....	14
5. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	16
6. DANE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH W GMINIE BŁĄŻOWA.....	24
6.1 Ogólna charakterystyka Gminy Błazowa	24
6.2 Metodyka inwentaryzacji	27
6.3 Wyniki inwentaryzacji.....	27
7. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	35
8. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	39
8.1 Wyliczenie kosztów prowadzenia Programu	39
8.2 Wyliczenie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest.....	40
8.3 Wyliczenie całkowitego kosztu realizacji Programu	41
9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	42
10. MONITOROWANIE PROGRAMU	52
11. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO	54
11.1 Charakter działań przewidzianych w dokumencie	54
11.2 Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko	55
11.3 Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko	57
11.4 Podsumowanie	58
12. BIBLIOGRAFIA	59
ZAŁĄCZNIK 1 Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych	61
ZAŁĄCZNIK 2 Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest	62
ZAŁĄCZNIK 3 Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	64

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 4 Lista firm zarejestrowanych w bazaazbestowa.gov.pl zajmujących się m.in. demontażem wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podkarpackiego . 66

ZAŁĄCZNIK 5 Dane na temat składowisk odpadów azbestowych znajdujących się na terenie województwa podkarpackiego (na podstawie bazaazbestowa.gov.pl)..... 67

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Wykaz krajowych aktów prawnych dotyczących azbestu.....	18
Tabela 2 Rodzaje płyt azbestowo-cementowych stosowanych w Polsce.....	28
Tabela 3 Ilość płyt azbestowo-cementowych w Gminie Błażowa ze względu na rodzaj zastosowanego wyrobu.....	29
Tabela 4 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków oraz azbest magazynowany w Gminie Błażowa.....	30
Tabela 5 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Błażowa.....	31
Tabela 6 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca poszczególnych miejscowości Gminy Błażowa.....	32
Tabela 7 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 km ² powierzchni Gminy Błażowa.....	33
Tabela 8 Stan techniczny wyrobów azbestowych w Gminie Błażowa.....	33
Tabela 9 Harmonogram realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.....	35
Tabela 10 Prognozowane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest.....	37
Tabela 11 Koszty prowadzenia Programu.....	40
Tabela 12 Ceny usuwania wyrobów azbestowych przez uprawnione firmy w 2013 r. dla województwa podkarpackiego.....	40
Tabela 13 Całkowity koszt usuwania wyrobów zawierających azbest z Gminy Błażowa.....	41
Tabela 14 Całkowity koszt realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Błażowa.....	42
Tabela 15 Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.....	51
Wykres 1 Procentowy udział poszczególnych rodzajów płyt azbestowo-cementowych w Gminie Błażowa.....	29
Wykres 2 Procentowy udział poszczególnych rodzajów zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Błażowa.....	30
Wykres 3 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Błażowa.....	31
Wykres 4 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca poszczególnych miejscowości Gminy Błażowa.....	32
Wykres 5 Procentowy podział stopnia pilności usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Błażowa.....	34
Wykres 6 Spadek ilości wyrobów zawierających azbest usuwanych z terenu Gminy Błażowa.....	38

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

1. WSTĘP

Azbest jest minerałem włóknistym powszechnie występującym w przyrodzie. Jego właściwość – niepalność została odkryta już w starożytności około roku 300 p.n.e. Sama nazwa azbest pochodzi od greckiego azbestion – nieugaszony.

Azbest dzięki swoim właściwościom takim jak, odporność na działanie środowiska agresywnego chemicznie, odporność na korozję, wytrzymałość mechaniczną i wymienioną wyżej niepalność znalazł bardzo szerokie zastosowanie – głównie jako wyrób budowlany w postaci pokryć dachowych i elewacyjnych, czy rur kanalizacyjnych. Azbest znalazł również zastosowanie w przemyśle hutniczym, pożarnictwie (do wyrobu kombinezonów ogniotrwałych) oraz motoryzacji (klocki i tarcze hamulcowe). Szczyt popularności stosowania azbestu przypada na lata 70 i 80 XX wieku.

W Polsce azbest znalazł głównie zastosowanie jako materiał do produkcji płyt elewacyjnych i pokryć dachowych. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.200 mln. m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980 r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowobudowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%.

W drugiej połowie dwudziestego wieku zaczęto jednak coraz więcej mówić o szkodliwości azbestu. Badania naukowe udowodniły, że azbest może powodować pylicę azbestową (azbestozę) i międzybłoniaka opłucnej. O tym, że azbest może być szkodliwy dla zdrowia ludzkiego decydują jego drobne włókna, z których najbardziej niebezpieczne są o długości 5 mikro metrów i średnicy mniejszej od 3 mikro metrów oraz stosunku długości do średnicy wynoszącym 3:1. Pierwsze całkowite zakazy stosowania azbestu pojawiły się na świecie w latach 80-tych.

W roku 1997 zakazano wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu i wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Rezultatem wprowadzenia regulacji

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

zakazujących stosowania azbestu było opracowanie w 2002 roku ogólnopolskiego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który zakładał oczyszczenie kraju z azbestu do roku 2032. W roku 2009 ww. dokument został uaktualniony w postaci „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (zwanym dalej POKzA). Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2009 (Uchwała Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032” zmieniona uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.) jednostki samorządu terytorialnego zostały zobligowane do opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest. Niniejszy dokument stanowić ma element realizacji harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu kraju zapisanego w POKzA na szczeblu lokalnym – terytorium Gminy Błazowa.

2. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowym celem „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Błazowa na lata 2013 – 2032” (zwanego dalej *Programem*) jest oczyszczenie jej terenu z azbestu poprzez przedstawienie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest, a przez to wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska na terenie gminy.

Program ma przede wszystkim zawierać:

- Analizę wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej na terenie Gminy Błazowa oraz opracowanie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy,
- Opracowanie celów krótkookresowych oraz długookresowych w odniesieniu do działań związanych z usuwaniem azbestu z terenu Gminy Błazowa,
- Opracowanie wskazówek dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest – wymogi prawne oraz ochrona zdrowia ludzkiego,
- Omówienie kosztów usuwania azbestu z terenu Gminy Błazowa,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- Omówienie źródeł finansowania usuwania azbestu oraz ich analiza w odniesieniu do możliwości pozyskania środków przez Gminę Błazowa oraz przez mieszkańców gminy,
- Zarysowanie zasad systemu edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- Opracowanie wskaźników monitorowania Programu,
- Analizę oddziaływania Programu na środowisko.

Wszystkie wymienione wyżej cele i zadania są zgodne z:

- Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
- Krajowym Planem Gospodarki Odpadami KPGO 2014
- Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019
- Programem Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Rzeszowskiego
- Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Błazowa

3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

Wszystkie rodzaje azbestu od 1997 roku są uznawane w Polsce za niebezpieczną substancję chemiczną o udowodnionym działaniu rakotwórczym, stanowiącą zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozycyjnie narażony na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia – stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową – związana z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX w. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolit o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie za sobą ryzyko zdrowotne. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,
- zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,
- rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach, Łodzi. Na obszarze analizowanej gminy nie prowadzono podobnych badań, dlatego brak danych dotyczących stężeń włókien azbestu na tym terenie. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób w przeszłości narażonych zawodowo oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu pochodzącym z tzw. „dzikich” wysypisk odpadów – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie - w coraz większym stopniu - z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Polska powinna zostać objęta stałym monitoringiem stanu zdrowia ludności narażonej na oddziaływanie azbestu, gdyż zagrożenie to stale zwiększa się na skutek nie usunięcia przyczyn zachorowalności. Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

4. PROCEDURY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM ORAZ ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Poniższe procedury obejmują najważniejsze zasady dotyczące bezpiecznego postępowaniem z wyrobami zawierającymi azbest oraz odpadami azbestowymi w Polsce. Zostały opracowane na podstawie „Zbioru przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” Ministerstwa Gospodarki. Są one kierowane zarówno do użytkowników wyrobów zawierających azbest, wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jak i transportujących i zagospodarowujących odpady azbestowe na składowiskach. Uwzględniają one aktualnie obowiązujące przepisy prawne w zakresie azbestu. Ich prawidłowe przestrzeganie daje możliwość ograniczenia do minimum zagrożeń związanych z azbestem. Szczegółowy opis tych procedur został zamieszczony poniżej.

4.1 *Użytkowanie wyrobów zawierających azbest*

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia „**Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**” (załącznik nr 1 do rozporządzenia¹). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone (**III stopień pilności**),
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne uszkodzenia (**II stopień pilności**).

¹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2010 nr 162 poz. 1089)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte (**I stopień pilności**).

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przechowywania oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz usunięte wyroby zawierające azbest **inwentaryzuje się poprzez sporządzenie „spisu z natury”**. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w **„Informacji o wyrobach zawierających azbest”** stanowiącej załącznik nr 3 do rozporządzenia² i przedkłada ją corocznie w terminie do dnia 31 stycznia właściwemu marszałkowi województwa. Osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą przedkłada informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Od początku 2013 r. obowiązuje nowy sposób składania informacji, który określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 24). Obecnie zgodnie z wymogami rozporządzenia informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do Bazy Azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem **www.bazaazbestowa.gov.pl** prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

² Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31)

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (zał. nr 1 do rozporządzenia),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Przez cały czas użytkowania wyrobów zawierających azbest w obiekcie lub nieruchomości, właściciel lub zarządca ma obowiązek przeprowadzania bieżącej kontroli stanu oraz konserwacji tych wyrobów. Pracownicy dokonujący takich prac i czynności powinni być odpowiednio przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także odpowiednio wyposażeni we właściwą odzież i środki ochronne.

4.2 *Usuwanie wyrobów zawierających azbest*

W związku z dużym zagrożeniem, jakie może spowodować niewłaściwe usuwanie wyrobów zawierających azbest (opisane w rozdziale 3), ich demontażu powinny dokonywać specjalistyczne firmy, których pracownicy posiadają odpowiednie przeszkolenia bhp do prac przy azbecie oraz są zaopatrzeni w specjalistyczny sprzęt, który zabezpiecza ich samych, a także pobliski teren przed działaniem szkodliwych włókien azbestowych. Ewidencja takich firm znajduje się w Bazie Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki i stanowiącej jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

na lata 2009-2032. W załączniku 4 do niniejszego Programu przedstawiono firmy zajmujące się m.in. demontażem wyrobów azbestowych na terenie województwa podkarpackiego (stan na dzień 16.09.2013).

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Uwaga! Zagrożenie azbestem- krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zmiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrome rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko-skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

4.3 Transport i zagospodarowanie odpadów azbestowych

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania odpadów zawierających azbest przez firmę posiadającą odpowiednie uprawnienia zgodnie z Ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2011 nr 227 poz. 1367 z późn. zm.) oraz przepisami Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 21) . Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane jedynie poprzez składowanie na specjalnie wydzielonych kwaterach na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne lub na składowiskach odpadów niebezpiecznych. Składowiska

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Szczegółowe wymagania dotyczące składowania odpadów azbestowych są zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 523).

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni. Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Składowanie odpadów azbestowych należy zakończyć na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko odpadów wypełnia się ziemią do poziomu terenu.

W załączniku nr 5 do niniejszego opracowania przedstawiono szczegółowe informacje na temat składowisk odpadów azbestowych znajdującego się na terenie województwa podkarpackiego.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

5. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Najważniejszym dokumentem programowym dotyczącym tematyki usuwania azbestu z terenu kraju jest Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA). Rozpoczynając przegląd aktów prawnych dotyczących azbestu należy rozpocząć od poznania celów i zadań jakie postawił POKzA przed władzami samorządowymi i mieszkańcami gmin.

Cele POKzA to w szczególności:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

POKzA wyznacza realizację konkretnych zadań na każdym szczeblu administracji (rządowym, samorządowym) w podziale na 5 bloków tematycznych:

- Zadania legislacyjne,
- Działania edukacyjno-informacyjne, szkolenia,
- Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Monitoring realizacji POKzA,
- Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony środowiska.

Do zadań jakie POKzA wyznacza gminom należą m. in.:

1. Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl;
2. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest;

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

3. Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w POKzA;
5. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest;
7. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację POKzA;
9. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Duża część ww. kwestii znajduje się już w przepisach prawnych w postaci krajowych ustaw i rozporządzeń, dla których ramy ustalają m. in. Dyrektywy Unii Europejskiej.:

- Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu,
- Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Najważniejszych krajowe przepisy prawne regulujące kwestię azbestu zostały wymienione i opisane w poniższej tabeli:

Tabela 1 Wykaz krajowych aktów prawnych dotyczących azbestu.

WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	
Przepis	Podstawowe zapisy dotyczące azbestu
<p>Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 3 poz.20 z późn. zm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z ustawą azbestem nazywane są następujące włókniste krzemiany: <ul style="list-style-type: none"> ➤ azbest chryzotylowy, nr CAS 12001-29-5, ➤ azbest krokidolitowy, nr CAS 12001-28-4, ➤ azbest amozytowy (gruenerytowy), nr CAS 12172-73-5, ➤ azbest antofilitowy, nr CAS 77536-67-5, ➤ azbest tremolitowy, nr CAS 77536-68-6, ➤ azbest aktynolitowy, nr CAS 77536-66-4. - ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec, - zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy, - ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostał problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów, - ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
<p>Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2010 nr 243 poz. 1623 z późn. zm.)</p>	<p>Ustawa w art. 30 ust. 3 wskazuje na możliwość nałożenia w drodze decyzji przez właściwy organ obowiązku uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia - pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, - pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, - wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
<p>Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony</p>	<p>Ustawa w art. 162. odnosi się do wyrobów azbestowych poprzez następujące zapisy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystywane substancje stwarzające szczególne

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

<p>środowiska (Dz.U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.)</p>	<p>zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji,</p> <ul style="list-style-type: none">- wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania,- wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4–6,- osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się,- informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta,- wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,- marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,- przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane,- sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.
<p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 nr 120 poz. 1126).</p>	<p>Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (zwanego "planem bioz") oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów</p>	<p>- rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest,</p> <p>- prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu</p>

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

<p>zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 7 poz. 649, zmienione Dz. U. 2010 nr 162 poz. 1089)</p>	<p>jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu terenowemu organowi nadzoru budowlanego, - wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie, co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824)</p>	<p>Rozporządzenie określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz. U. 2005 nr 189 poz.1603)</p>	<p>Rozporządzenie wymienia wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska</p>	<p>Rozporządzenie określa terminy, sposoby przedkładania marszałkowi województwa przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.</p>

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

(Dz. U.2009 nr 124 poz. 1033)	
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U.2013 nr 0 poz. 24)	Rozporządzenie to zmienia powyższe (Dz. U.2009 nr 124 poz. 1033) w zakresie sposobu przedkładania informacji dotyczących wyrobów zawierających azbest. Od 2013 r. są one bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy o informatyzacji. Zmienia się także brzmienie działu 1 załącznika do rozporządzenia.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U.2013 nr 0 poz. 25)	Rozporządzenie w sposób szczegółowy określa zasady prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest, który stanowi integralną część bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl .
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U.2002 nr 217 poz. 1833 z późn. zm)	Rozporządzenie określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest: a) pyły zawierające azbest chryzotyl - 1,0 mg/m ³ , - włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm ³ , b) pyły zawierające azbest krokidolit - 0,5 mg/m ³ , - włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm ³ .
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla	Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m ³) wynosi uśredniona 2350 w ciągu godziny i 250 dla roku kalendarzowego.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2010 nr 16 poz. 87)	
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31)	<ul style="list-style-type: none"> - rozporządzenie informuje, że instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz użytkowane bez zabezpieczenia drogi i pozostawione w ziemi wyłączone z użytkowania rury azbestowo-cementowe należy oznakować (wzór oznakowania został zamieszczony w załączniku 1 do rozporządzenia), - rozporządzenie określa także, że właściciele lub zarządcy nieruchomości są zobowiązani do sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i do przekazania jej wójtowi gminy lub burmistrzowi miasta oraz corocznego aktualizowania. Ponadto, wyroby azbestowe mogą być wykorzystywane nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r, Zgodnie z przyjętym przez Radę Ministrów Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, każda z gmin opracowuje we własnym zakresie gminny program usuwania azbestu.
ODPADY AZBESTOWE	
Przepis	Podstawowe zapisy dotyczące azbestu
Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 21)	<ul style="list-style-type: none"> - ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów , - przedstawiono w niej obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym niebezpiecznych odpadów azbestowych, - reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów, - w stosunku do poprzedniej wersji ustawy zniesiona została możliwość unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych – jedyną dopuszczalną formą jest unieszkodliwianie poprzez składowanie na specjalnie wydzielonych kwaterach na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne lub na składowiskach odpadów niebezpiecznych.
Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2011 nr 227 poz.	<ul style="list-style-type: none"> - ustawa określa zasady prowadzenia działalności w zakresie krajowego i międzynarodowego przewozu drogowego, kolejną i żegluga śródlądową towarów niebezpiecznych oraz organy i jednostki realizujące zadania związane z tym przewozem, - wskazuje, że przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

<p>1367 z późn. zm.)</p>	<p>Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – <i>Jednolity tekst Umowy ADR</i> (Dz.U. z 2011r Nr 110, poz. 641), - przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. nr 112 poz. 1206)</p>	<p>Na liście odpadów niebezpiecznych sklasyfikowane są następujące kody odpadów azbestowych: 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673)</p>	<p>Rozporządzenie określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów (w tym azbestowych) celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595).</p>	<p>Rozporządzenia wymienia odpady, które mogą być składowane nieselektywnie: 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 523)</p>	<p>Rozporządzenia określa szczegółowe wymagania dotyczące lokalizacji, budowy i prowadzenia składowiska odpadów, w tym składowisk odpadów azbestowych (§ 19).</p>

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

6. DANE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH W GMINIE BŁĄŻOWA

6.1 *Ogólna charakterystyka Gminy Błazowa*

Gmina Błazowa położona jest w centralnej części województwa podkarpackiego (powiat rzeszowski), pomiędzy 22'02` i 22'10` długości geograficznej wschodniej oraz pomiędzy 49' 50` i 49' 56` szerokości geograficznej północnej, w odległości około 25 km na południe od stolicy województwa i siedziby powiatu - Rzeszowa. Odległość od stolicy kraju wynosi około 385 km. Najbliższe przejścia graniczne znajdują się w odległości: 75 km - przejście graniczne na Ukrainę w Medyce i około 70 km - przejście graniczne na Słowację w Barwinku. Pod względem podziału kraju na jednostki administracyjne samorządu terytorialnego, **Gmina Błazowa jest gminą miejsko-wiejską. Obszar gminy obejmuje powierzchnię ponad 112,6 km², z tego na miasto Błazowa przypada 4,24 km², a reszta to tereny 8 wsi, którymi są: Białka (8,04 km²), Błazowa Dolna (13,4 km²), Błazowa Górna (7,23 km²), Futoma (16,01 km²), Kąkolówka (23,76 km²), Lecka (13,85 km²), Nowy Borek (15,74 km²) i Piątkowa (10,33 km²).**

Głównym Źródłem utrzymania mieszkańców Błazowej od początków istnienia osady było rolnictwo. Pomimo upływu wieków i wielu przemian Gmina nie utraciła swego typowo rolniczego charakteru, z przeważającą prywatną własnością ziemi. Z uwagi na swoje położenie z dala od wielkich aglomeracji miejskich Gmina Błazowa jawi się dla mieszkańców dużych miast jako oaza ciszy i spokoju. Stopień uprzemysłowienia jest niewielki. **Gminę zamieszkuje 10 785 osób**

Pod względem morfologicznym obszar gminy leży w obrębie mezoregionu Pogórze Dynowskie, w regionie Pogórza Środkowobeskidzkiego, w podprovincji geograficznej Karpaty Zachodnie. Powierzchnia obszaru jest wyniesiona od 230 m n.p.m. w północnej części gminy do 460 m n.p.m. w części południowej, jest pofałdowana w sposób zróżnicowany zarówno pod względem kierunków przebiegu jak i wysokości grzbietów wyżynnych, stopnia nachylenia stoków, głębokości wcięć i różnorodności

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

występujących form terenowych takich jak: zrównania wierzchwinowe, stoki, osuwiska, złaziska, skarpy, dolina główna oraz doliny boczne, nieckowate i wciosowe.

Na obszarze gminy przeważają nieleśne zbiorowiska roślinne, głównie antropogeniczne, a także półnaturalne, wykorzystywane jako łąki i pastwiska. Najbardziej rozpowszechnionym zbiorowiskiem roślinnym łąk jest trawa rajgrasowa z różnymi mieszkankami. Znaczącą część obszaru, bo prawie $\frac{1}{4}$ zajmują lasy. W lasach głównym gatunkiem jest jodła i buk, stanowiąc powyżej 72 % drzewostanu, następnie sosna (prawie 19%), z niewielką domieszką dębów, modrzewi, brzoź, jaworów, świerków, olszy i grabów. Typowym siedliskiem lasów jest las wyżynny (97 % siedlisk leśnych). W dolinach potoków występują fragmenty leśne składające się z drzew olszy i jesionu.

W granicach gminy występuje wiele wartościowych, starych i dobrze utrzymanych drzew takich jak: dęby szypułkowe, wierzby białe, lipy drobnolistne, klon zwyczajny. Występują one pojedynczo i w grupach. Jednak tylko kilka z tych drzew objętych jest ochroną prawną. O bogactwie fauny tego regionu świadczy fakt występowania 223. gatunków kręgowców, przechodzących tu naturalny rozród (w Polsce występują 434 gatunki kręgowców). Świat zwierząt na obszarze gminy to przedstawiciele fauny pochodzenia zachodnioeuropejskiego (jeleń europejski, dzik, zając szarak, jeż i kret), borealno-alpejskiej (dzięcioł trójpalczasty, drozd obrożny, puszczyk uralski, kuna leśna, kwiczoł, jarząbek) oraz gatunki pontyjskie (muchołówka białoszyjka, kobczyk, żoła). Północną granicę gromadnego występowania osiąga tu wiele gatunków górskich, takich jak kumak, traszka, pliszka, salamandra plamista. W dolinie potoków Mójka i Piątkówka mają swoje żeremia bobry, zasiedlone tutaj przez ludzi w roku 1988.

W granicach miasta i gminy Błazowa występują obszary i obiekty przyrodnicze podlegające różnym formom ochrony prawnej. Są to:

- 1) Hyżnieńsko - Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu**, ustanowiony rozporządzeniem Nr 35/92 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 14 lipca 1992 r. którego część o pow. około 5570 ha (stanowiąca około 23 % ogólnej powierzchni tego obszaru) zajmuje około połowę obszaru gminy w części południowej i środkowo - wschodnie (całe wsie: Kąkolówka, Futoma, Piątkowa,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

oraz niecałą Leckę, Białkę i Błazowę Górna). Celem ochrony jest zachowanie wysokich walorów widokowo - krajobrazowych, na które składa się ukształtowanie powierzchni terenu, szata roślinna i elementy zagospodarowania antropogenicznego.

2) Rezerwat leśny " Wilcze" - utworzony zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. (ogłoszenie - Monitor Polski Nr 56 poz. 548) o pow. 313,5 ha, położony w południowo - zachodnie części wsi Kąkolówka, obejmujący lasy w obrębie wzniesienia o nazwie Wilcze. Celem ochrony jest utrzymanie kompleksu jedlin podgórskich, jednego z najlepiej zachowanych. Dominującym zbiorowiskiem roślin w tym rezerwacie jest zespół żywej buczyny karpackiej, w której runie występuje także wiele gatunków flory górskiej, w tym gatunków chronionych.

3) Rezerwat faunistyczno - leśny " Mójka" - utworzony zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. (ogłoszenie - Monitor Polski Nr 56 poz. 548) o pow. 287,5 ha, położony w południowej części wsi Futoma, w oddziałach leśnych Nadleśnictwa Strzyżów. Celem ochrony jest utrzymanie kompleksu dobrze zachowanych jedlin z udziałem buka na siedlisku typu wyżynnego z występującymi w runie leśnym gatunkami górskiej flory (w tym chronionymi) oraz żeremia bobrów.

4) Pomniki przyrody:

- 1) jałowiec popopolity 100 letni, rosnący we wsi Lecka
- 2) buk zwyczajny 200 letni " Miłosz" rosnący we wsi Kąkolówka
- 3) dąb szypułkowy 200 - letni, rosnący w Błazowej
- 4) dąb szypułkowy 200 - letni, rosnący w Błazowej Dolnej

5) Lasy ochronne, którymi są wszystkie lasy w granicach gminy, poddane ochronie zarządzeniem Nr 179 Ministra Ochrony Środowiska, zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 1 sierpnia 1995 r. Celem ochrony lasów jest zachowanie ich wodochronnego i gleboochronnego charakteru.

Obszar Chronionego krajobrazu, wraz z występującymi w jego obrębie rezerwatami przyrodniczymi jest zaliczony - w ramach systemu ECONET - POLSKA - do obszarów węzłowych rangi krajowej 32 - K Pogórza Strzyżowski - Dynowskiego.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

6.2 *Metodyka inwentaryzacji*

Inwentaryzację przeprowadzono wg ogólnie obowiązującej metodyki poprzez wykonanie wizyt terenowych i dokonanie tzw. „spisu z natury” ilości i stanu wyrobów azbestowych. W trakcie każdej wizyty został przeprowadzony wywiad w celu zlokalizowania wyrobów zawierających azbest na terenie nieruchomości oraz określenia stopnia pilności ich usuwania. Inspektorzy terenowi dokonujący inwentaryzacji dysponowali odpowiednimi narzędziami oraz wiedzą do dokładnego określenia ilości wyrobów azbestowych w każdym budynku.

W celu wykonania dokładnej i rzetelnej inwentaryzacji inspektorom terenowym zostały udostępnione materiały źródłowe w postaci map topograficznych, map ewidencyjnych Gminy Błażowa i inne pomocne do poruszania się w terenie i właściwej identyfikacji wyrobów zawierających azbest.

W trakcie wykonywania inwentaryzacji inspektorzy terenowi posługiwali się ankietą, sporządzoną na podstawie wzoru formularza oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Załącznik 3). Dane z przeprowadzonej inwentaryzacji zostały wprowadzone do Bazy Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl).

Należy podkreślić, że przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest nie zdejmuje z właścicieli nieruchomości obowiązku dokonania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Obowiązki właściciela nieruchomości, na terenie której występuje azbest zostały opisane w rozdziale 4.1.

6.3 *Wyniki inwentaryzacji*

Płyty azbestowo-cementowe, popularnie zwane eternitem, należą do najpowszechniej stosowanych w naszym kraju wyrobów zawierających szkodliwe włókna azbestowe. Podczas przeprowadzonej inwentaryzacji **na terenie Gminy Błażowa zidentyfikowano płyty azbestowo-cementowe o łącznej powierzchni:**

148 345 m².

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Nie stwierdzono występowania innego rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Błazowa.

Wyróżniamy dwa rodzaje płyt azbestowo-cementowych, używanych jako pokrycia dachów:

- Płyty azbestowo-cementowe płaskie (tzw. karo)
- Płyty azbestowo-cementowe faliste

Poniższa tabela przedstawia podział tych wyrobów wraz z przelicznikiem wagowym:

Tabela 2 Rodzaje płyt azbestowo-cementowych stosowanych w Polsce³.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka miary	Przelicznik na [kg]
W01	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11
W02	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	17 06 05	m ² , kg	11

Zastosowany w powyższej tabeli przelicznik m² na kg, daje możliwość obliczenia masy płyt azbestowo-cementowych. Posłuży nam on do analizy ilościowej i finansowej kosztów Programu, a także ułatwi późniejszy monitoring jego realizacji. Można więc stwierdzić, że **całkowita masa wyrobów azbestowych w Gminie Błazowa wynosi:**

1 631 795 kg

Poniżej przedstawiono dokładniejszą analizę wyników przeprowadzonej inwentaryzacji w Gminie Błazowa, w podziale na poszczególne parametry.

³ Źródło: Ministerstwo Gospodarki, www.bazaazbestowa.gov.pl

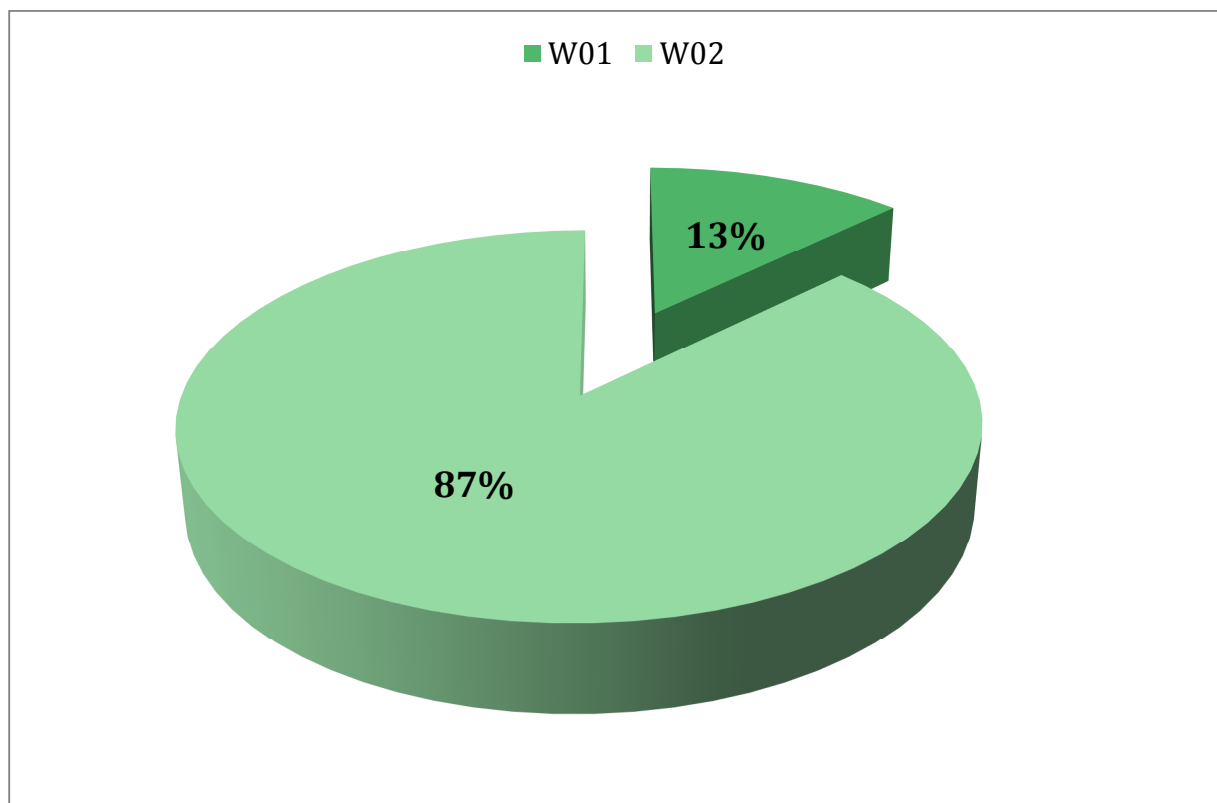
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

A/ Rodzaje płyt azbestowo-cementowych

Tabela 3 Ilość płyt azbestowo-cementowych w Gminie Błazowa ze względu na rodzaj zastosowanego wyrobu.

Kod wyrobu	Zinwentaryzowane [kg]		
	os. fizyczne	os. prawne	RAZEM
W01	203 456	4 180	207 636
W02	1 404 469	19 690	1 424 159
SUMA	1 607 925	23 870	1 631 795

Wykres 1 Procentowy udział poszczególnych rodzajów płyt azbestowo-cementowych w Gminie Błazowa.

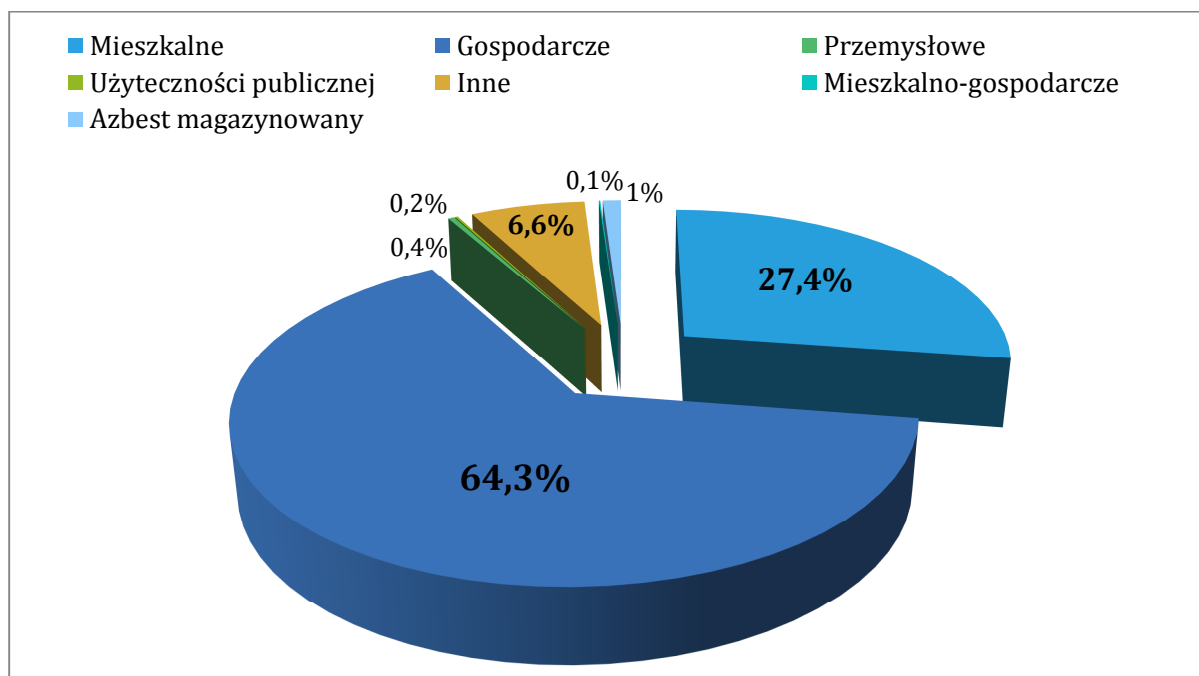
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

B/ Rodzaje zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Błazowa

Tabela 4 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków oraz azbest magazynowany w Gminie Błazowa.

Rodzaje budynków	Ilość [kg]
Mieszkalne	446 666
Gospodarcze	1 050 005
Przemysłowe	5 830
Użyteczności publicznej	2 640
Inne	108 251
Mieszkalno-gospodarcze	1 320
Azbest magazynowany	17 083

Wykres 2 Procentowy udział poszczególnych rodzajów zabudowy pokrytej wyrobami azbestowymi oraz azbest magazynowany w Gminie Błazowa.

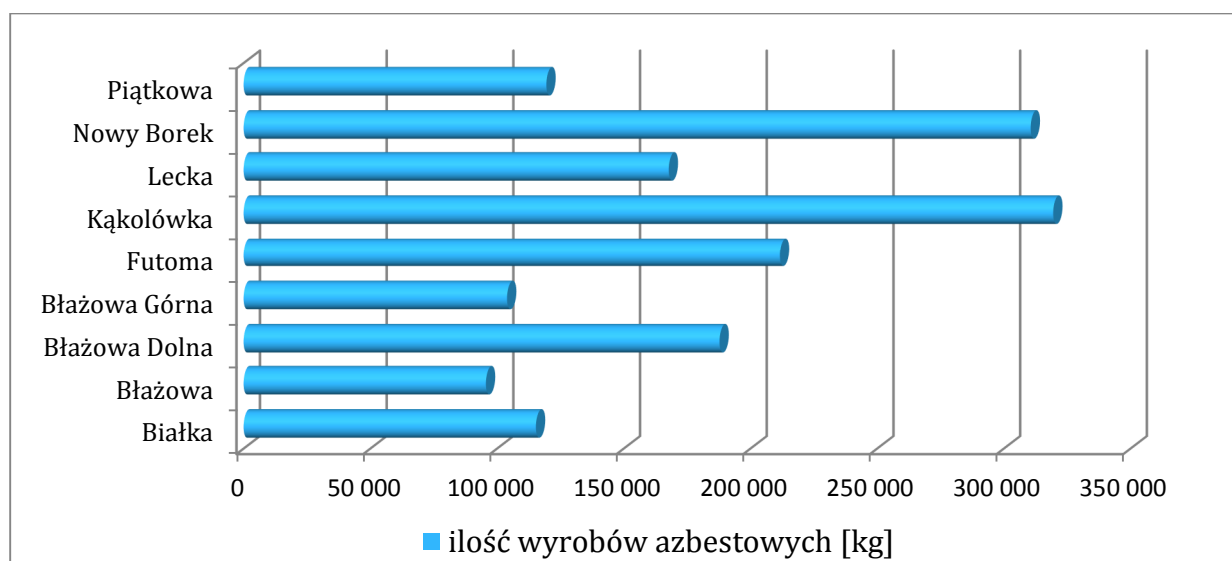
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

C/ Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach

Tabela 5 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Błażowa.

Lp.	Miejscowość	Zinwentaryzowane [kg]		
		os. fizyczne	os. prawne	RAZEM
1	Białka	113 817	1 540	115 357
2	Błażowa	89 793	5 830	95 623
3	Błażowa Dolna	185 504	2 310	187 814
4	Błażowa Górna	102 641	1 320	103 961
5	Futoma	209 891	1 760	211 651
6	Kąkolówka	316 426	3 080	319 506
7	Lecka	165 902	1 870	167 772
8	Nowy Borek	309 309	1 320	310 629
9	Piątkowa	114 642	4 840	119 482

Wykres 3 Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Błażowa.

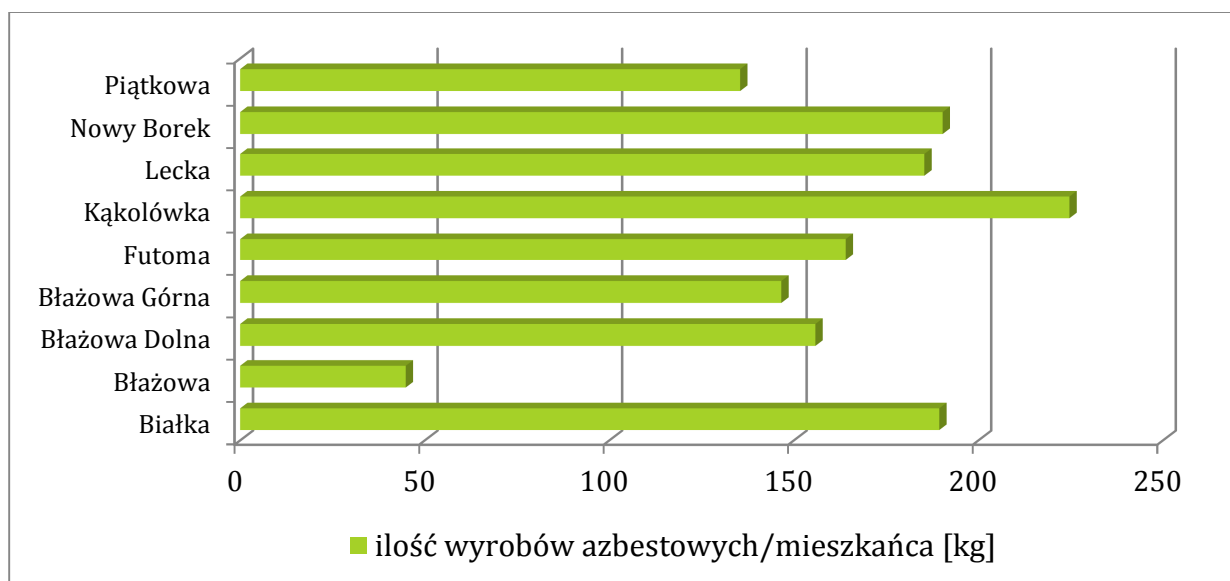
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

D/ Ilość wyrobów azbestowych na jednego mieszkańca

Tabela 6 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca poszczególnych miejscowości Gminy Błazowa.

Lp.	Miejscowość	Ilość wyrobów [kg]	Liczba mieszkańców [szt.]	Ilość wyrobów/mieszkańca [kg/mieszkańca]
1	Białka	115 357	609	189
2	Błazowa	95 623	2131	45
3	Błazowa Dolna	187 814	1205	156
4	Błazowa Górna	103 961	709	147
5	Futoma	211 651	1290	164
6	Kąkolówka	319 506	1422	225
7	Lecka	167 772	905	185
8	Nowy Borek	310 629	1632	190
9	Piątkowa	119 482	882	135

Wykres 4 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca poszczególnych miejscowości Gminy Błazowa.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

E/ Ilość wyrobów azbestowych na 1 km² powierzchni Gminy Błazowa

Tabela 7 Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni Gminy Błazowa.

Miejsce	Powierzchnia Gminy [km ²]	Masa płyt [Mg]	Ilość płyt [Mg/km ²]
Gmina Błazowa	112,60	1 631,795	14,49

F/ Stan techniczny wyrobów azbestowych

Tabela 8 Stan techniczny wyrobów azbestowych w Gminie Błazowa.

Stopień pilności*	Ilość wyrobów azbestowych [kg]
I	122 474
II	553 872
III	955 449

***Stopień pilności I** - wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy)

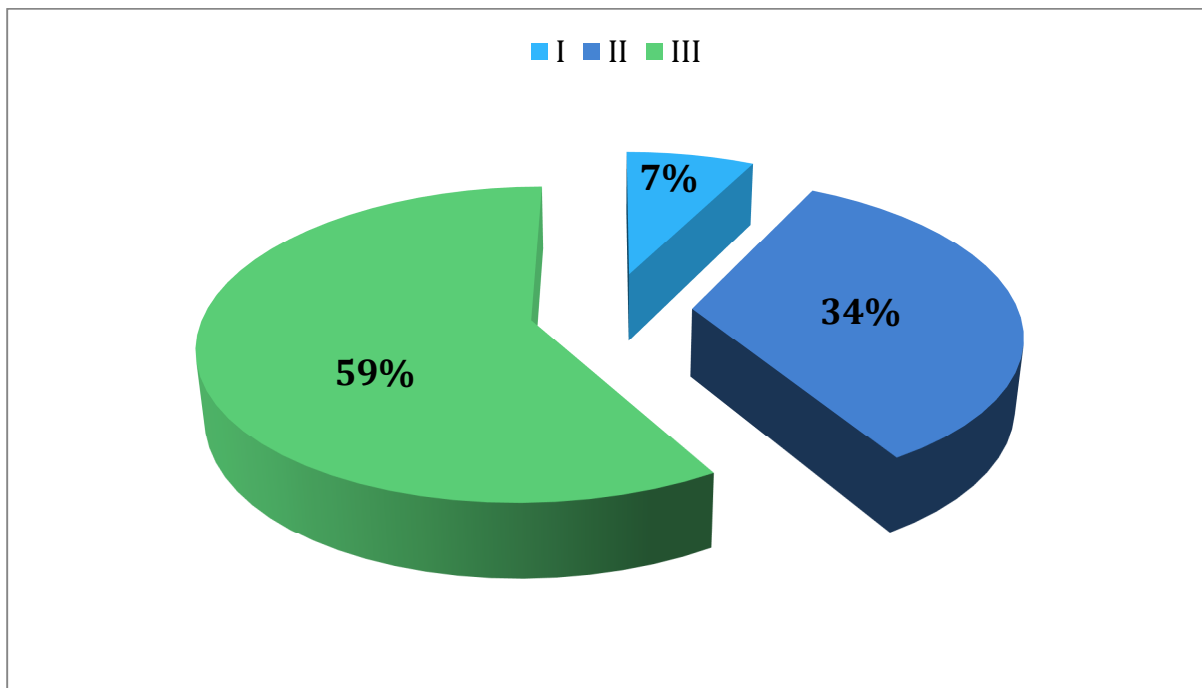
Stopień pilności II - wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III - wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat⁴

⁴ Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wykres 5 Procentowy podział stopnia pilności usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Błazowa.

WNIOSKI

Z przedstawionych w powyższej analizie wyników można wysunąć następujące wnioski:

- w Gminie Błazowa przeważającą część wyrobów zawierających azbest stanowią płyty faliste (87%),
- najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się na budynkach gospodarczych (1050005kg), co stanowi 64,3% wszystkich budynków pokrytych azbestem na terenie Gminy Błazowa,
- najwięcej wyrobów azbestowych jest zlokalizowanych w miejscowościach Kąkolówka i Nowy Borek (łącznie 38,6% wszystkich wyrobów w Gminie Błazowa),
- przeliczając natomiast ilość wyrobów na jednego mieszkańca zauważymy, że ich największa ilość przypada również na mieszkańców miejscowości Kąkolówka (225 kg/mieszkańca),
- ilość wyrobów azbestowych w Gminie Błazowa w przeliczeniu na 1 km² wynosi 14,49 Mg/km² i jest trzykrotnie niższa od średniej krajowej (obliczonej na podstawie

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

szacunkowych danych ilości wyrobów azbestowych występujących na terenie Polski, która wynosi ok. 41,5 Mg/km²),

- stan techniczny wyrobów zawierających azbest charakteryzowany poprzez stopień pilności ich usunięcia wskazuje na pilną potrzebę pozbycia się 7% eternitu (I stopień pilności) – w tym głównie azbest magazynowany, powtórna ocenę w ciągu roku 34% eternitu (II stopień pilności) i powtórna ocenę do 5 lat pozostałych 59% eternitu (III stopień pilności) zlokalizowanego w Gminie Błazowa.

7. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram realizacji Programu został podzielony na dwa etapy, dla których wyznaczono cele związane z planowanymi zadaniami na najbliższe lata tzw. cele krótkookresowe oraz zadania z perspektywą na kolejne lata, aż do końca trwania Programu tzw. cele długookresowe.

ETAP I - 2013 – 2018 (Cele krótkookresowe) – intensyfikacja podjętych działań związanych z usuwaniem azbestu, edukacją i pozyskiwaniem funduszy na ten cel

ETAP II - 2019 – 2032 (Cele długookresowe) – podtrzymanie dotychczasowych kierunków działań, ich okresowy monitoring i ewentualna aktualizacja

Tabela 9 Harmonogram realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY BŁĄŻOWA NA LATA 2013-2032		
Lp.	CELE KRÓTKOOKRESOWE	Termin realizacji
1.	Opracowanie i uchwalenie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Błazowa na lata 2013-2032”	2013 r.
2.	Opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest – wprowadzenie wyników do Bazy Azbestowej i jej coroczna aktualizacja	2013 r.
3.	Działania informacyjno – edukacyjne w tym:	
<i>3.1</i>	<i>Spotkania z mieszkańcami gminy, którzy zgłosili chęć usunięcia wyrobów zawierających azbest – udzielenie informacji na temat</i>	<i>2013 – 2018 r.</i>

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	<i>procedur postępowania z wyrobami zawierającymi azbest</i>	
3.2	<i>Zorganizowanie kampanii edukacyjnej dla mieszkańców, którzy jeszcze nie zgłosili chęci usuwania wyrobów – zapoznanie z gminnym Programem i możliwościami finansowania</i>	2014 r.
3.3	<i>Szkolenia dla OSP i innych podmiotów nt. dobrych praktykach przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest</i>	2014 – 2018 r.
3.4	<i>Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, ogłoszenia w UM, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Miasta, zajęcia w szkołach)</i>	2014 – 2018 r.
4.	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu w kolejnych latach	2013 – 2018 r.
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy W tym:	
5.1	<i>Wyłonienie wykonawców zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Błazowa w kolejnych latach</i>	2013 – 2018 r.
5.2	<i>Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2013 - 2014r.
5.3	<i>Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2014 r.
5.4	<i>Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności – ponowna ocena w terminie do 5 lat Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</i>	2018 r.
5.5	<i>Odbiór magazynowanych odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i innych;</i>	2013 – 2018r.
5.6	<i>Likwidacja dzikich wysypisk (jeśli będą stwierdzone) z odpadami zawierającymi azbest (transport na składowisko odpadów)</i>	2014 - 2018r.
6.	Monitorowanie realizacji pierwszego etapu Programu i coroczne raportowanie – przedstawienie wyników Radzie Miejskiej	2014 – 2018 r.
7.	Ponowna aktualizacji inwentaryzacji i Programu po 5 latach	2018 r.
Lp.	CELE DŁUGOOKRESOWE	Termin realizacji
1	Monitorowanie i stała aktualizacja danych zawartych w Bazie Azbestowej (bazaazbestowa.gov.pl)	2019 – 2032 r.
2	Aktualizacja Programu w przypadku znaczących zmian w legislacji, finansowaniu lub zasadach realizacji (zalecane co 5 lat)	2019 – 2032 r.
3	Stałe podnoszenie świadomości mieszkańców i innych podmiotów z terenu gminy w zakresie szkodliwości azbestu dla	2019 – 2032 r.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	zdrowia ludzkiego oraz w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem	
4	Pozyskanie funduszy na realizację Programu ze źródeł zewnętrznych	2019 – 2032 r.
5	Stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy – w pierwszej kolejności magazynowanych, zaklasyfikowanych do I stopnia pilności oraz na bieżąco wyrobów zgłaszanych przez mieszkańców do demontażu, transportu i utylizacji	2019 – 2032 r.
6	Raportowanie realizacji Programu i ocena jego skuteczności (corocznie)	2019 – 2032 r.

Pierwsze dwa cele krótkookresowe zostały już zrealizowane. Są one kluczowe, gdyż umożliwiają rozpoczęcie kolejnych działań i monitoring realizacji całego Programu.

W wyniku realizacji wszystkich podstawowych założeń przyjętych w Programie, zakładane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest powinno przedstawiać się następująco:

Tabela 10 Prognozowane tempo usuwania wyrobów zawierających azbest.

ETAP HARMONOGRAMU	PROGNOZOWANA ILOŚĆ USUNIĘTYCH WYROBÓW [%]	ROK	PROGNOZOWANA ILOŚĆ WYROBÓW USUWANYCH W KOLEJNYCH LATACH	
			%	Mg
I	24 %	2013	3	48,954
		2014	4	65,272
		2015	4	65,272
		2016	4	65,272
		2017	4	65,272
		2018	5	81,590
II	76 %	2019	5	81,590
		2020	5	81,590
		2021	5	81,590
		2022	5	81,590
		2023	5	81,590
		2024	5	81,590
		2025	5	81,590

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

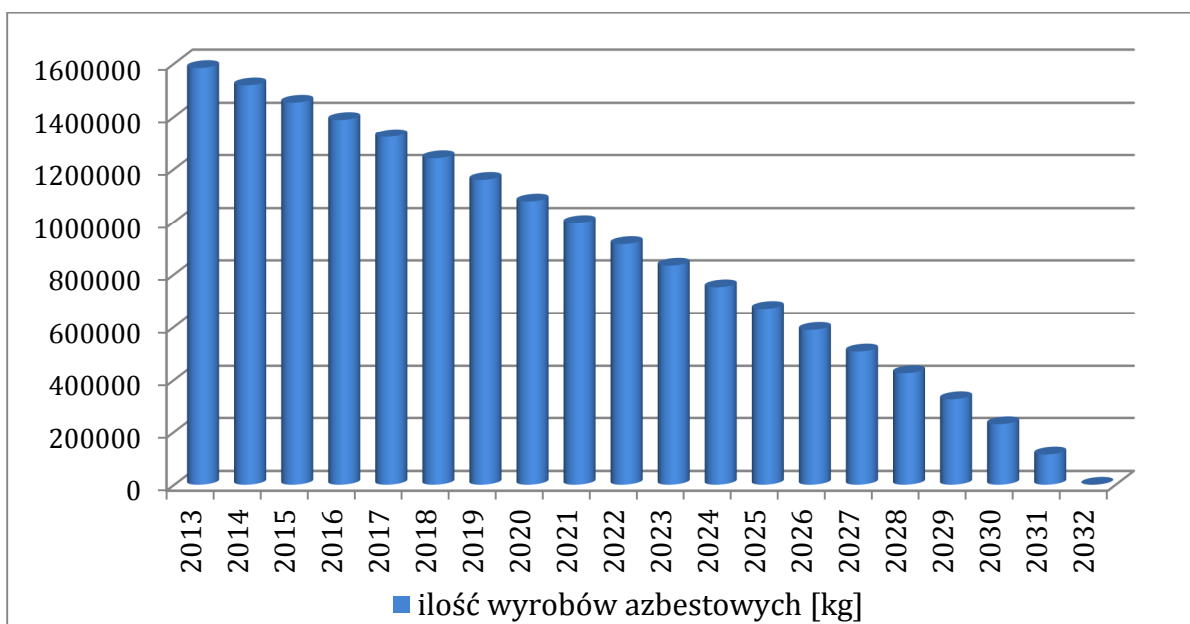
GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

	2026	5	81,590
	2027	5	81,590
	2028	5	81,590
	2029	6	97,908
	2030	6	97,908
	2031	7	114,226
	2032	7	114,226

W pierwszym etapie realizacji Programu całkowita prognozowana ilość usuniętych wyrobów azbestowych powinna wynieść 24%, natomiast w drugim etapie 76%.

Założono, że przy rosnącej świadomości mieszkańców i intensyfikacji działań związanych z pozyskiwaniem środków ilość usuwanych wyrobów będzie z roku na rok systematycznie się zwiększać, aż osiągnie stały poziom 5%/rok (w 2018 r.). Poziom ten powinien się utrzymywać przez niemal cały okres, a w ostatnich czterech latach realizacji Programu powinien być jeszcze zwiększony do 6-7% na rok.

Spadek ilości wyrobów zawierających azbest związany z realizacją założonego harmonogramu przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 Spadek ilości wyrobów zawierających azbest usuwanych z terenu Gminy Błazowa.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Należy zaznaczyć, że przedstawiona wyżej prognoza ma jedynie charakter pogładowy i służy zobrazowaniu potrzeb wynikających z pozbywania się wyrobów azbestowych regularnie w każdym roku, tak aby zrealizować główne założenie całkowitej eliminacji tych wyrobów z terenu Gminy Błężowa do 2032 r.

Oczywiście okres realizacji Programu jest tak długi, że nie da się do końca przewidzieć wszystkich uwarunkowań, a jedynie można zakładać, że będą one sprzyjały stałej eliminacji azbestu.

8. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

Przy szacowaniu kosztów realizacji programu zostały wzięte pod uwagę aktualnie obowiązujące ceny, które wynikają z rozeznania rynku. Ceny usług związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest wyliczono na podstawie ofert składanych przez firmy posiadające zezwolenie na demontaż, transport i utylizację azbestu z terenu województwa podkarpackiego. Należy brać pod uwagę zmienność kosztów realizacji Programu, szczególnie w odniesieniu do drugiego etapu jego realizacji.

Koszty realizacji Programu zostały podzielone na:

- Koszty prowadzenia Programu (aktualizacja Programu, działania informacyjno-edukacyjne)
- Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest (demontaż, transport, utylizacja)

8.1 *Wyliczenie kosztów prowadzenia Programu*

Koszty związane z prowadzeniem Programu są nieodłącznym elementem kalkulacji finansowej, gdyż wynikają z harmonogramu jego realizacji. Konieczne jest bowiem przeprowadzanie okresowej aktualizacji Programu (średnio co 5 lat) oraz przeprowadzanie działań informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców gminy. Należy założyć, że przy realizacji tych zadań gmina będzie korzystała z pomocy zewnętrznej, gdyż nie posiada wystarczających instrumentów do ich pełnego przeprowadzenia. W związku z powyższym w poniższej tabeli podano szacunkowe koszty prowadzenia Programu z podziałem na etapy jego realizacji

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 11 Koszty prowadzenia Programu.

Nazwa zadania	Etap I	Etap II	RAZEM
aktualizacja Programu	10 000,00	20 000,00	30 000,00
Działania informacyjno- edukacyjne	15 000,00	25 000,00	40 000,00
SUMA			70 000,00

8.2 Wyliczenie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest

Przystępując do obliczania kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest, w pierwszej kolejności należy określić kwoty bazowe ich demontażu, transportu i utylizacji. Z przeprowadzonej analizy wśród kilku wybranych firm posiadających odpowiednie zezwolenia na usuwanie azbestu wynika, że w 2013 r. na terenie województwa podkarpackiego średnia cena przedstawia się następująco:

Tabela 12 Ceny usuwania wyrobów azbestowych przez uprawnione firmy w 2013 r. dla województwa podkarpackiego.

CENA [zł netto/m ²]	Demontaż	Transport	Utylizacja*	RAZEM
Indywidualnie (małe ilości)	10,00	2,80	2,20	15,00
Gmina (duże ilości)	5,50	1,10	2,20	8,80
CENA** [zł netto/Mg]				
Indywidualnie (małe ilości)	909,09	254,55	200,00	1363,64
Gmina (duże ilości)	<u>500,00</u>	<u>100,00</u>	<u>200,00</u>	<u>800,00</u>

*Średnia cena przyjęcia odpadów na najbliższe ogólnodostępne składowiska w woj. podkarpackim:

- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kozodrzy, Ostrów 225, 39-103 Kozodrza (w odległości 56 km)

- Składowisko Odpadów w Młynach, Skołoszów, ul. Dworska 67, 37-550 Radymno (w odległości 95 km)

**Cena wg przelicznika Ministerstwa Gospodarki, gdzie 1m² = 11 kg

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Dane zaprezentowane w tabeli wskazują na dużą różnicę między cenami oferowanymi za usuwanie azbestu indywidualnie (dla pojedynczego mieszkańca, który chce wymienić dach), a ofertą dla gminy, która ogłasza postępowanie w celu wyłonienia wykonawcy na usuwanie azbestu z terenu gminy w danym roku. Różnice te wynikają z opłacalności przeprowadzenia takiego zadania dla wykonawcy (gotowość sprzętu, ludzi, wykorzystanie transportu). Dlatego też należy podkreślić, że ekonomicznie uzasadnione jest usuwanie azbestu za pośrednictwem Urzędu Miasta Błazowa, do którego należy składać wnioski na realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Dodatkowym argumentem jest też ułatwiona możliwość pozyskania dotacji na ten cel, o czym szerzej zostało napisane w rozdziale 9. Do dalszej analizy posłuży nam więc kwota 800 zł/Mg jako średnia cena za demontaż, transport i utylizację (w tym 300,00 zł/Mg za transport i utylizację).

Dla obliczenia całkowitych kosztów usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Błazowa posłużą nam dane z tabeli 13 w przeliczeniu na cenę za 1 Mg.

Tabela 13 Całkowity koszt usuwania wyrobów zawierających azbest z Gminy Błazowa.

Rodzaj usuwanego wyrobu	Ilość [Mg]	Cena [zł netto/Mg]	KOSZT [zł netto]
Wyroby azbestowe na dachach	1614,712	800,00	1 291 769,60
Wyroby azbestowe magazynowane	17,083	300,00	5 124,90
RAZEM			1 296 894,50

8.3 *Wyliczenie całkowitego kosztu realizacji Programu*

Podsumowując dokonane obliczenia, całkowity koszt realizacji Programu do 2032 r. przedstawia się następująco:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 14 Całkowity koszt realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Błężowa.

Koszty prowadzenia Programu	70 000,00
Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest	1 296 894,50
KOSZT CAŁKOWITY	1 366 894,50 zł

Należy zaznaczyć, że rynek usług związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych jest jeszcze ciągle bardzo dynamiczny. Nie da się więc do końca przewidzieć kosztów realizacji Programu w kolejnych latach. Dlatego też przedstawione wyżej obliczenia mają jedynie charakter poglądowy i mają ułatwić ocenę skali przedsięwzięcia, a tym samym odpowiednio zaplanować działania związane z finansowaniem Programu.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Jednym z głównych założeń Programu jest wspieranie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania zmierzające do oczyszczania terenu z wyrobów zawierających azbest. W innym wypadku koszty ich usuwania, które ze względu na specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z azbestem są bardzo wysokie (co pokazała też powyższa analiza), spoczywały by w większości na właścicielach budynków. Sytuacja taka spowodowała by zapewne nasilenie się nielegalnych praktyk przy usuwaniu azbestu lub brak zainteresowania wymianą szkodliwych wyrobów. Dlatego też konieczne jest udzielanie jak najszerszego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z likwidacją azbestu, a także z monitoringiem zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Przeznaczane na wspieranie mieszkańców w walce z azbestem środki wewnętrzne z funduszu gminnego są zdecydowanie niewystarczające w stosunku do zapotrzebowania i mogą się jedynie ograniczyć do częściowego dofinansowania tych działań. Istotne

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

znaczenie ma więc aktywna działalność samorządu w pozyskiwaniu funduszy na usuwanie azbestu.

Obecnie istnieje kilka możliwości uzyskania pomocy finansowej ze źródeł zewnętrznych, takich jak:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013
- Ministerstwo Gospodarki (środki z budżetu państwa)
- Banki (kredyty preferencyjne)

Sposób realizacji programu, wysokość wsparcia, wymagane dokumenty niezbędne do pozyskania wsparcia finansowego dla uczestników ustalane będą zarządzeniem Burmistrza Błażowej.

Szczegółowy opis zasad dofinansowania przedstawia się następująco:

- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie**
ul. Zygmuntowska 9, 35-025 Rzeszów
tel. (17) 852-23-44, faks (17) 853-63-81
e-mail biuro@wfosigw.rzeszow.pl, www.bip.wfosigw.rzeszow.pl

I. Szczegółowe zasady udzielania dofinansowania⁵

1. Formy dofinansowania.

⁵ Procedura dofinansowania przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przez WFOŚiGW w Rzeszowie w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część II - Usuwanie wyrobów zawierających azbest” do roku 2017

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Dotacja udzielana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie z udziałem środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

2. Warunki dofinansowania udzielonego przez WFOŚiGW w Rzeszowie z udziałem środków NFOŚiGW.

- 1) Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 85% kosztów kwalifikowanych w formie dotacji, w tym ze środków NFOŚiGW do 50%, a minimalne zaangażowanie środków WFOŚiGW stanowi 35%.
- 2) kwota dofinansowania przedsięwzięcia nie może przekroczyć:
 - w przypadku demontażu, transportu i unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, iloczynu 680 zł i sumy odpadów azbestowych wyrażonej w Mg,
 - w przypadku zbierania, transportu i unieszkodliwienia lub zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest, iloczynu 340 zł i sumy odpadów azbestowych wyrażonej w Mg.
- 3) Wysokość dofinansowania uzależniona będzie od wielkości i ilości zgłoszeń oraz udostępnionych środków przez NFOŚiGW.
- 4) Zaleca się, aby określając ilość odpadów zawierających azbest planowanych do unieszkodliwienia przyjąć, że 1 m² płyt azbestowo-cementowych waży 0,015 Mg.
- 5) Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenie gminy, w której została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.
- 6) Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenie gminy posiadającej program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest i jest z nim zgodne. Dopuszcza się, by gmina uznała jako równoważny gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest program związku międzygminnego, którego gmina jest członkiem lub powiatu, na terenie którego się znajduje.
- 7) Przy określaniu intensywności dofinansowania uwzględnia się przepisy dotyczące dopuszczalności pomocy publicznej.
- 8) Dofinansowana jednostka samorządu terytorialnego jako beneficjent końcowy jest podmiotem udzielającym pomocy publicznej ostatecznemu odbiorcy, zobowiązanym

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

do zapewnienia zgodności pomocy z zasadami jej udzielania oraz realizacji innych obowiązków udzielającego pomocy.

II. Beneficjenci.

Beneficjentem końcowym Programu są jednostki samorządu terytorialnego.

III. Rodzaje przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

IV. Szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć

1. Przy wyborze przedsięwzięć stosuje się „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Rzeszowie” oraz „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji przez WFOŚiGW w Rzeszowie” z uwzględnieniem programu priorytetowego NFOŚiGW pn. „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część II – Usuwanie wyrobów zawierających azbest”.
2. WFOŚiGW w Rzeszowie udzielając dotacji z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW uwzględnia alokację środków na dany rok oraz łączną wnioskowaną przez JST kwotę dotacji, a także efektywność kosztową oraz stopień pilności usunięcia i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

V. Koszty kwalifikowane

Koszty kwalifikowane obejmują:

- 1) koszt demontażu, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest,
- 2) koszt zbierania, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

VI. Procedura rozpatrywania wniosków i udzielania dotacji

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

1. Po dokonaniu oceny formalnej i merytorycznej wniosek kierowany jest do rozpatrzenia na posiedzenie Zarządu, który podejmuje odpowiednio uchwałę o:

- 1) wyborze przedsięwzięcia do dofinansowania i zatwierdzenia wniosku,
- 2) wyborze przedsięwzięcia do dofinansowania i skierowaniu do Rady Nadzorczej, w celu zatwierdzenia wniosku,
- 3) odmowie wyboru przedsięwzięcia do dofinansowania.

2. Udzielenie dotacji następuje na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej z wnioskodawcą realizującym przedsięwzięcie w ramach naboru, po dokonaniu wyboru zadania do dofinansowania przez Zarząd Funduszu oraz po przedłożeniu w terminie i pozytywnej weryfikacji dokumentów wymienionych w pisemnym powiadomieniu o wyborze zadania do dofinansowania. Do powiadomienia dołącza się wzór umowy dotacji wraz z załącznikami.

VII. Okres wdrażania

1. Wdrażanie programu: do 31.12.2017 r.
2. Wydatkowanie środków: do 31.12.2017 r.

VIII. Terminy i sposób składania wniosków, wymagane dokumenty

30 dni od daty ogłoszenia przez Zarząd Funduszu naboru wniosków o udzielenie dofinansowania. Ogłoszenie o naborze umieszcza się na stronie internetowej WFOŚiGW w Rzeszowie, zawiera ono regulamin naboru oraz wzór wniosku wraz z wykazem wymaganych dokumentów.

➤ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie

Al. Jana Pawła II 70, 00-175 Warszawa

tel. 0 800 38 00 84, faks 022 318-53-30

e-mail: info@arimr.gov.pl, www.arimr.gov.pl

- **Działanie 121. Modernizacja gospodarstw rolnych**

Podstawa prawna:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 października 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Modernizacja gospodarstw rolnych" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. 2010 nr 207 poz. 1372)

Beneficjenci:

osoby fizyczne, prawne oraz spółki osobowe prowadzące działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej

Zadania:

wspieranie inwestycji materialnych (budowa lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli, zakup lub instalacja maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego, zakładanie, modernizacja sadów lub plantacji wieloletnich, zakup, instalacja lub budowa elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, przygotowania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej) i inwestycji niematerialnych (zakup patentów, licencji, w tym licencji na oprogramowanie, usługi związane z przygotowaniem dokumentacji technicznej lub ekonomicznej dotyczącej projektu oraz nadzorem technicznym, związane bezpośrednio z realizacją projektu).

Wysokość pomocy:

do 300.000 zł na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo

- **Działanie 311. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej**

Podstawa prawna:

rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 września 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U.2010 nr 166 poz 1125)

Beneficjenci:

rolnicy, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego lub ich domownicy w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników lub małżonkowie tego rolnika

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Zadania:

wspieranie inwestycji w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności, sprzedaży hurtowej i detalicznej, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych, usług komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Do kosztów kwalifikowalnych projektu, który może być dofinansowany w ramach przedmiotowego działania zalicza się m.in. koszty budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej, a także koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki. W przypadku projektów związanych z turystyką wiejską (w tym agroturystyką) koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki będą także kosztem kwalifikowalnym.

Wysokość pomocy:

poziom pomocy finansowej może wynosić 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, do 100.000 zł na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo

- **Działanie 312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw**

Podstawa prawna:

rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 marca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U.2010 nr 55 poz. 335).

Beneficjenci:

osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które prowadzą (podejmują) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Zadania:

Wspierane inwestycji w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności, sprzedaży hurtowej i detalicznej, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją

i wypoczynkiem, usług transportowych, usług komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Do kosztów kwalifikowalnych projektów zalicza się koszty budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej, a także koszty nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej. Koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka jest niezbędna w celu realizacji operacji, a także koszty materiałów zastępujących materiały szkodliwe (w tym wyrobów azbestowych) będą kosztami kwalifikowanymi.

Wysokość pomocy:

poziom pomocy finansowej może wynosić 50% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia i

nie może przekroczyć 300.000 zł, z tym, że beneficjent może otrzymać dotację w wysokości odpowiednio:

- 100.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 1 i mniej niż 2 miejsca pracy,
- 200.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 2 i mniej niż 3 miejsca pracy,
- 300.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 3 miejsc pracy.

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Wdrażania Projektów Infrastrukturalnych RPO
Aleja Łukasza Cieplińskiego 4
35-010 Rzeszów, www.wrota.podkarpackie.pl

- **Działanie 2.2. Infrastruktura energetyczna**
- **Działanie 7.1. Rewitalizacja miast**

W ramach wyżej wymienionych działań można uzyskać dotację na modernizację budynków, w których znajdują się wyroby zawierające azbest. Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać w podanym oddziale RPO w Rzeszowie.

➤ **Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Zespół ds.
Usuwania Azbestu z Gospodarki**

Plac Trzech Krzyży 3/5, 00-507 Warszawa
tel. 22 693 56 43; 22 693 52 25; 22 693 54 17, faks 22 693 40 23
e-mail: tomasz.bryzek@mg.gov.pl; monika.krasuska@mg.gov.pl;
izabela.drelich@mg.gov.pl, www.mg.gov.pl

W ramach środków z budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu w latach 2009-2032, które przedstawia się następująco:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Tabela 15 Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Blok	Nazwa zadania	Ogółem 2009-2032 [mln zł]	L a t a				
			2009	2010	2011	2012- 2015	2016- 2032
Ogółem [mln zł]		53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1	Działania legislacyjne	<i>bez nakładów z budżetu</i>					
2	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0	0,6	0,7	3,3	11,7
4	Monitoring realizacji <i>Programu</i>	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

➤ **Banki (kredyty preferencyjne⁶)**

Bank Ochrony Środowiska S.A., Placówka w Rzeszowie

ul. S. Moniuszki 8, 35-017 Rzeszów

tel. 17 862 57 44 , faks 17 862 57 44

www.bosbank.pl

BOŚ S.A. to uniwersalny bank komercyjny specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów. Przedmiotem kredytowania mogą być m.in. działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

- **Bank BGŻ S.A., Oddział w Rzeszowie**

⁶ Warunki kredytowania mogą ulec zmianie, aktualna informacja dostępna w podanych placówkach banków

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ul. Jagiellońska 9, 35-959 Rzeszów
tel. 17 865 99 40, faks 17 852 04 38
www.bgz.pl

Bank Gospodarki Żywnościowej (BGŻ) współpracuje z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie udzielania kredytów preferencyjnych. Zasady udzielania dopłat do oprocentowania ustalane są przez ARiMR. Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o kredyt preferencyjny są:

1. osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
2. osoby prawne,
3. jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Przedmiotem kredytowania w ramach linii o symbolu nIP zgodnie z Warunkami i zasadami udzielania kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i przetwórstwie produktów rolnych m.in. mogą być objęte zadania związane z usuwaniem wyrobów azbestowych, pod warunkiem realizowania inwestycji polegającej na budowie, przebudowie lub remoncie obiektów służących do prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej.

10. MONITOROWANIE PROGRAMU

Do monitorowania Programu posłużą tzw. „wskaźniki realizacji Programu”. Stanowią one instrument, za pomocą którego gmina może w sposób jednoznaczny ocenić czy wdrażanie *Programu* odbywa się w stopniu wystarczającym oraz czy zasady (cele oraz działania) postawione w *Programie* spełniają swoją rolę.

Do oceny efektywności działań wpisanych do *Programu* oraz podejmowanych przez Gminę Błażowa powinny być wykorzystane następujące wskaźników:

1. Wskaźniki efektywności realizacji *Programu*:
 - a) Ilość zdemontowanego azbestu – wytworzonych odpadów niebezpiecznych - Mg/rok,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- b) Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest - Mg/rok,
- c) Ilość odpadów składowanych na składowiskach - Mg/rok,
- d) Stopień usunięcia wyrobów azbestowych - % usuniętych odpadów, w odniesieniu do wyników inwentaryzacji z roku 2013,
- e) Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację *Programu* w danym roku - %

2. Wskaźniki świadomości ekologicznej mieszkańców:

- a) Liczba wniosków o dofinansowanie usuwania azbestu złożonych do gminy przez mieszkańców/rok,
- b) Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z problematyką azbestową/rok,
- c) Liczba przypadków nielegalnego demontażu wyrobów zawierających azbest/rok,
- d) Liczba inicjatyw społeczności lokalnej w zakresie problematyki azbestowej/rok,
- e) Liczba interwencji podejmowanych przez jednostki kontrolne (Nadzór budowlany, Państwową Inspekcję Pracy, Inspekcję Sanitarną, Gminę)/rok,

Dodatkowym elementem monitoringu Programu jest systematycznie prowadzona Baza Azbestowa. Daje ona możliwość bieżącej analizy oraz kontrolę zgodności założonego harmonogramu z faktycznymi działaniami podejmowanymi przez właścicieli poszczególnych obiektów. Monitorowanie zmian w odniesieniu do poszczególnych budynków na terenie Gminy Błazowa pozwoli na zaplanowanie i weryfikację działań związanych z terminami usuwania azbestu. W przypadku każdej zmiany zgłoszonej przez właściciela posesji odnośnie: liczby budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi, ilości czy też stanu wyrobów zawierających azbest, informacja ta zostanie na bieżąco naniesiona do Bazy Azbestowej przez wyznaczonego pracownika Urzędu Miasta. Umożliwi to bieżącą aktualizację i pozwoli określić tempo usuwania wyrobów azbestowych. Gdyby jednak takie informacje nie służyły do gminy, po pewnym czasie konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji .

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

11. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO

11.1 *Charakter działań przewidzianych w dokumencie*

a) stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

Program zakłada realizację przedsięwzięć polegających na demontażu wyrobów zawierających azbest oraz ich transporcie do miejsc unieszkodliwiania. Prace budowlane związane z demontażem azbestu oraz ich transport nie stanowią przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.). Nie przewiduje się powstania na terenie Gminy Błazowa składowiska odpadów azbestowych.

Zasięg Programu obejmuje teren Gminy Błazowa, która ma powierzchnię 112,6 km² i jest zamieszkała przez 10785 mieszkańców. Skala prac będzie dotyczyła pokryć dachowych zlokalizowanych na posesjach na terenie gminy.

b) powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach

Program będzie spójny z *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*. Realizował będzie wszystkie założenia i terminy zawarte w programie krajowym. Program nawiązywał będzie do *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019*, *Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Rzeszowskiego*, *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Błazowa*.

Uzupełnia dane zawarte w tych programach o szczegółowe ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Błazowa.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

c) przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska

Realizacja Programu będzie powiązana z realizacją celów „*Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE*”. Strategia zakłada „ostateczne zastąpienie substancji wzbudzających szczególnie duże obawy odpowiednimi alternatywnymi substancjami lub technologiami”.

Ponadto zagadnienia związane z azbestem regulują unijne dyrektywy:

- dyrektywa Rady 87/217/EWG z 19.03.1987r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu,
- dyrektywa Rady 96/61/WE z 24.09.1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

Regulacje zawarte w tych przepisach wdrożone są w krajowych ustawach i rozporządzeniach.

d) powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Niska społeczna świadomość ekologiczna oraz nieznanymi przepisów prawnych skutkuje niewłaściwym postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest oraz nieprzestrzeganiem narzuconych w aktach prawnych obowiązków dla posiadaczy odpadów. Realizacja jednego z założeń programu, tj. edukacji ekologicznej, pozwoli zmniejszyć skalę tego problemu w odniesieniu do szkodliwości azbestu.

11.2 Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

a) prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

Ponieważ azbest wykorzystany jako pokrycia dachowe przez cały czas jego użytkowania stanowi potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi, tylko jego całkowite usunięcie pozwoli na eliminację tego zagrożenia. Wymiana pokryć dachowych jest bardzo kosztowna i dlatego emisja włókien azbestu będzie występować z różnym natężeniem w zależności od możliwości finansowych właścicieli nieruchomości oraz pozyskiwania środków zewnętrznych.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Zakłada się, że realizacja tych prac z zachowaniem wszystkich warunków określonych przepisami, nie będzie powodować negatywnego oddziaływania na zdrowie mieszkańców i pracowników firm wykonujących prace związane z azbestem.

b) prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych, pod warunkiem stosowania procedur określonych przepisami, nie powodują zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Prace będą prowadzone na wielu obiektach na terenie gminy, jednakże jeżeli pojedyncze prace polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest nie powodują znaczącego oddziaływania na środowisko, to również wielokrotne wykonanie takich prac nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska.

Ponadto Program zakłada, że demontaż pokryć azbestowych będzie prowadzony na przestrzeni kilku lat oraz na całym obszarze gminy, w związku z tym nie wystąpi skumulowane oddziaływanie na środowisko.

Transgraniczne oddziaływanie może jedynie wystąpić w przypadku transgranicznego przemieszczania odpadów.

Ponadto na każdy międzynarodowy obrót odpadów potrzebne jest zezwolenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz spełnienie szeregu innych wymagań prawnych, mających na celu zmniejszenie ewentualnego wystąpienia negatywnych skutków takiego przemieszczania.

c) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

Azbest jest materiałem niebezpiecznym, mogącym stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi, jednakże istnieją sprawdzone metody bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest począwszy od ich eksploatacji, poprzez usuwanie i transport, aż do unieszkodliwiania. Jest to uregulowane przepisami. Prace związane z usuwaniem azbestu mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zagrożenie może powodować emisja włókien azbestu z ulegających korozji wyrobów azbestowo-cementowych oraz emisja włókien azbestu wynikająca z nieprawidłowo

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

prowadzonego przez nieupoważnione firmy demontażu i transportu oraz składowania w miejscach do tego nieprzeznaczonych, w tym na tzw. dzikich wysypiskach.

Program zakładał będzie demontaż i usuwanie wyrobów azbestowych przez wyspecjalizowane firmy, działające na podstawie ważnych zezwoleń i zachowaniem wszystkich procedur wynikających z przepisów prawa.

W związku z tym realizacja postanowień Programu poprzez wykonywanie prac zgodnie z przepisami oraz usunięcie z terenu gminy wyrobów azbestowych nie spowoduje wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi i zagrożenia dla środowiska.

11.3 Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

a) obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu

Na obszarze gminy nie występują obszary, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości środowiska oraz obszary o szczególnych właściwościach naturalnych wrażliwe na oddziaływanie związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

W gminie nie istnieją obiekty wpisane do rejestru zabytków i do gminnej ewidencji zabytków, na których występowałyby wyroby azbestowe.

b) formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z 16.04.2004r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Program obejmuje tereny zabudowane, rozrzucone po całym obszarze Gminy Błazowa. Na terenie gminy istnieją obszary objęte formami ochrony przyrody (opis rozdział 6.1). Realizacja Programu nie jest sprzeczna z celami ochrony ww. obszarów ani nie jest stanowi dla nich zagrożenia.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

Wszystkie formy ochrony przyrody położone są poza terenami zabudowanymi, nie objęte bezpośrednim oddziaływaniem projektu Programu, nie zanotowano występowania wyrobów zawierających azbest na terenach obszarów chronionych.

Podczas wykonywania demontażu materiałów azbestowych z budynków, należy jednak mieć na uwadze potrzebę zapewnienia ochrony ewentualnych miejsc gniazdowania chronionych gatunków ptaków. W zależności od wyników przeprowadzonej analizy, przed realizacją poszczególnych zapisów programu, może być konieczne uzyskanie zezwoleń od odstępstwa od zakazów (m.in. niszczenie okazów gatunków, niszczenie siedlisk gatunków), wydawanych w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2009 Nr 151 poz. 1220 ze zm.).

11.4 *Podsumowanie*

Podsumowując należy uznać, że realizacja postanowień Programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, ponieważ dokument ten:

- zakłada wykonywanie prac polegających na demontażu oraz transportowanie azbestu ze ścisłym przestrzeganiem wymagań prawa,
- nie przewiduje powstania na terenie gminy składowiska wyrobów azbestowych,
- realizacja zadań dokumentu nie będzie powodować oddziaływań skumulowanych ani transgranicznych.

Realizacja założeń Programu wpłynie na poprawę stanu środowiska i zdrowia ludzi poprzez:

- sukcesywne zmniejszanie, a docelowo wyeliminowanie źródeł emisji włókien azbestowych,
- doprowadzenie do prowadzenia prac zgodnie z przepisami, co wyeliminuje zagrożenie zdrowia zarówno dla mieszkańców posesji, jak i dla wykonawców prac,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

12. BIBLIOGRAFIA

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
2. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
3. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami KPGO 2014,
4. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019,
5. Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Rzeszowskiego,
6. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Błażowa,
7. Bezpieczne postępowania z azbestem i materiałami zawierającymi azbest , red. Jerzy Dyczka, Materiały specjalistycznego kursu szkoleniowego, AGH, Kraków, 26-27.06.2003,
8. Azbest – Podręcznik wydany przez Komitet Starszych Inspektorów Pracy (SLIC),
9. Azbest - narażenie i skutki zdrowotne - dr hab. Edward Więcek, Bezpieczeństwo Pracy 2/2004,
10. Azbest - ekspozycja zawodowa i środowiskowa: skutki, profilaktyka.- Neonila Szeszenia Dąbrowska, Łódź: Oficyna Wydawnicza Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, 2004,
11. N. Szeszenia-Dąbrowska: Azbest a zdrowie człowieka. Materiał dydaktyczny na kurs specjalistyczny „Bezpieczne postępowanie z azbestem i materiałami zawierającymi azbest”. Kraków, AGH, 26.06.2003 r,
12. Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest MGPIPS, Warszawa 2003 r. zaktualizowany wg stanu prawnego na dzień 30 września 2008 r.,
13. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej” Warszawa 2003.,
14. Poradnik "Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009-2013" (stan na dzień 1 sierpnia 2009 r.).

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

15. Strona internetowa Ministerstwa Gospodarki - <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Program+Oczyszczania+Kraju+z+Azbestu>
16. Strona internetowa WFOŚiGW w Rzeszowie - www.bip.wfosigw.rzeszow.pl
17. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych - www.stat.gov.pl
18. Baza Azbestowa, www.bazaazbestowa.gov.pl,
19. Serwis internetowy Gminy Błazowa, www.blazowa.itl.pl.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 1 Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych

OZNAKOWANIA INSTALACJI LUB URZĄDZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ RUR AZBESTOWO-CEMENTOWYCH

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane

w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 2 Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

.....

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

.....

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:.....

7. Ilość posiadanych wyrobów ⁶⁾:

.....

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów:⁸⁾

a) nazwa i numer dokumentu:

.....

b) data ostatniej aktualizacji:

.....

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

.....

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....

(podpis)

.....

Data

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 3 Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenie budowlanego /instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa / nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem(np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/		

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

instalacji przemysłowej			
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np.: zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np.: domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np.: strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np.: opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
		SUMA PUNKTÓW OCENY	
		STOPIEŃ PILNOŚCI	

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

- Stopień pilności I** od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
- Stopień pilności II** od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III** do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel / Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 4 Lista firm zarejestrowanych w bazaazbestowa.gov.pl zajmujących się m.in. demontażem wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podkarpackiego

Lp.	Nazwa ↕↕	Województwo ↕↕	Gmina ↕↕	Miejscowość ↕↕	[A]	[T]	[I]	[O]	[S]	[P]
	<input type="text"/>	PODKARPACKIE ▾	<input type="text"/>	<input type="text"/>	[A] - praca z azbest ▾					
1.	BHZ MODBUT	PODKARPACKIE	Radomyśl nad Sanem	Radomyśl nad Sanem	✓	✓				✓
2.	FHU SOSANIT MARCIN...	PODKARPACKIE	Kańczuga	Łopuszka Wielka	✓	✓				✓
3.	Zakład Usług Komunal...	PODKARPACKIE	Ostrów	Ostrów	✓	✓				
4.	ESIS ECO GROUP Sp.zo...	PODKARPACKIE	Rzeszów	Rzeszów	✓	✓			✓	✓
5.	P.P.H.U. GRAMA Piotr...	PODKARPACKIE	Łańcut	Łańcut	✓	✓				
6.	P.H.U.P. SDS Sp.zo.o...	PODKARPACKIE	Mielec	Mielec	✓	✓			✓	
7.	KS Siarka Zakład Dzi...	PODKARPACKIE	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	✓					
8.	Firma Usługowo- Handl...	PODKARPACKIE	Rzeszów	Rzeszów	✓	✓				

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁAŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

ZAŁĄCZNIK 5 Dane na temat składowisk odpadów azbestowych znajdujących się na terenie województwa podkarpackiego (na podstawie bazaazbestowa.gov.pl)

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko Odpadów w Młynach
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	PODKARPACKIE
Gmina	Radymno
Miejscowość	Młyny
Adres	Gmina Radymno, Młyny
Telefon	16 628 36 63
Całkowita pojemność [m ³]	38 309
Wolna pojemność [m ³]	34 286
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	200 zł/Mg netto
Godziny pracy	7:00 - 15:00
Rok zamknięcia	b.d.
Plan rozbudowy	NIE
Planowana pojemność	
Planowana data uruchomienia	
ZARZĄDCA	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie
Adres właściciela	37-550 Radymno, Skołoszów, ul. Dworska 67
Telefon stacjonarny	16 628 12 65
Telefon komórkowy	-
E-mail	zgkradymno@poczta.fm
Strona www	www.zgkradymno.pl

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kozodrzy
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	PODKARPACKIE
Gmina	Ostrów
Miejscowość	Kozodrza
Adres	Kozodrza: 39-103 Ostrów 225
Telefon	17 22 35 810, 607 053 110
Całkowita pojemność [m ³]	8 870
Wolna pojemność [m ³]	8 513
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	175 - 200 zł/Mg netto
Godziny pracy	7:00-20:00
Rok zamknięcia	2014
Plan rozbudowy	TAK
Planowana pojemność	8 870
Planowana data uruchomienia	b.d.
ZARZĄDCA	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie
Adres właściciela	Ostrów 225, 39-103 Ostrów
Telefon stacjonarny	17 22 35 809
Telefon komórkowy	607 065 701
E-mail	zuk@ostrow.gmina.pl
Strona www	www.zukostrow.pl

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BŁĄŻOWA

GREENLYNX UL. 1 MAJA 7/3 39-400 TARNOBRZEG www.greenlynx.pl

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, Pysznica
Ograniczenie terenowe	odpady z terenu gminy Pysznica
Województwo	PODKARPACKIE
Gmina	Pysznica
Miejscowość	Pysznica
Adres	37-403 Pysznica, ul. Podlesie
Telefon	15 642 77 94, 512 473 910, 603 871 906
Całkowita pojemność [m ³]	750
Wolna pojemność [m ³]	ok. 20
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	250 zł/Mg netto
Godziny pracy	7:00 - 15:00 poniedziałek - piątek
Rok zamknięcia	2013
Plan rozbudowy	NIE
Planowana pojemność	
Planowana data uruchomienia	
ZARZĄDCA	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
Adres właściciela	37-403 Pysznica, ul. Podlesie
Telefon stacjonarny	15 642 77 94
Telefon komórkowy	512 473 910, 603 871 906
E-mail	zso@pysznica.pl
Strona www	